
Ta naše dechovka česká

aneb o tom otloukánekvi trochu jinak (Díl 1.)

Záslužný příspěvek „Otloukánek dechovka“ nakouzl zajímavé téma, ale jeho autor Miloň Čepelka si jako obránce dechovky poněkud pesimisticky všímá zejména tvrdých (nebo jenom natvrdlých?) odsudků tohoto žánru (cituji: „je v něm spousta šuntu... je prohlašována za ostudnou... je v agonii... někdo chce spláchnout celý svět dechové hudby do žumpy... někdo ji považuje za pól...“). Já osobně neznám nikoho, kdo by dnes tohle říkal, a dovoluji si tedy přidat trochu optimističtější a především sebevědomější pohled na tento typicky český, trvale oblíbený a úspěšný žánr.

TEXT: ALEŠ SIGMUND

Dechovka jako občasný otloukánek totiž platí pouze od Lanžhota po Rozvadov, dále už je všechno jinak. A pokud u nás někdo dechovku otlouká, tak jsou to zejména naše televizní stanice a část těch rozhlasových, novináři, redaktoři a dramaturgové, majitelé médií, kteří rozhodují o tom, co kde bude znít a psát se. Vzpomeňme třeba Novu a Ivo Železného. A pak již jenom celkem neškodní netolerantní vyznavači jiných hudebních žánrů (hlavně těch importovaných), kteří se staví odmítavě k jiným hudebním stylům – zejména k těm spojeným s vlastní (národní) hudební tradicí.

V našem tisku se určitě spolehlivěji dočtete o tom, kdo a kde se z pop/rock muzikantů opil, zdrogoval, rozvedl, oženil nebo si pořídil nový účes, než o koncertním úspěchu české dechové kapely ve světě. Říká se tomu „kálání do vlastního hnízda“ a je to ze stejného soudku jako sycení češtiny angličtinou při současném prznění obou jazyků.

Platí sice, že někdo má rád holky a jiný vdolky nebo někdo techno, jiný polky, ale trochu národní hrdosti by měli mít především ti výše citovaní. Žánr, o který tu jde, patří totiž k několika málo žánrům, které lze považovat (na rozdíl od české koruny) za plně konvertibilní a již sto let doma oblíbené a svět dobývající.

Za časů komunistické diktatury byly dechová hudba a folklor velice podporované a všudypřítomné – od rozhlasu po prvomájové průvody, vojenské akce, přehlídky

apod. – a tímto spojením s nenáviděnou ideologií se mnohým zprotivily. Je to pouhá asociace, ale velice houževnatá, to spojení nahnaných prvomájových průvodů s dechovkami zalezlo hodně pod kůži a je to hrozná škoda. Dnes už se na to zapomíná a jsme dál.

NEJPRVE K TĚM TROCHU ZAMOTANÝM POJMŮM – DECHOVKA, LIDOVKA... ANEB O MÍCHÁNÍ HRUŠEK A JABLEK SE ŠVESTKAMI.

Dechová hudba (muzikanty občas žertovně nazývaná „dejchačka“ či „foukačka“) je vesměs odborně definována jako hudba provozovaná orchestrem dechových a bicích nástrojů (u velkých dechových orchestrů plus arco bas). Může hrát orchestrálky, písničky lidové i umělé, taneční skladby, pochody, klasiku starší i soudobou koncertní, swing, muzikál, filmovou hudbu – prostě cokoli.

Německý muzikolog Wolfgang Suppan ve svém lexikonu (*Lexikon des Blasmusikwesens*) chápe dechovou hudbu jako jakoukoli kombinaci dechových nástrojů – tedy třeba i dechové trio, kvarteto atd. –, čili slavná dechová kvinteta Antonína Rejchy jsou pro něj také dechová hudba. Inu, má pravdu – s německou důkladností lze souhlasit, ale je to hodně daleko od běžného vnímání pojmu dechovka u nás.

To naše široká laická veřejnost rozšafně označí za „dechovku“ jakoukoli sebemenší lidovkovou formaci se zpěvem (ten u našeho uzpívaného národa prostě nesmí chybět) a klidně i harmonikové či klávesové duo à la Eva a Vašek.

Existuje bezpočet variabilních malých skupin, kde se k dechovým nástrojům připojují další nástroje. Nejčastěji harmoniky, elektrické klávesy, baskytary, kytary atd. Pro puristy to už ale není čistokrevná dechovka, pro laiky ano, těm přítomnost jiných nástrojů nevádí.

Pojmy „dechovka x lidovka“ tak u nás ustavičně splývají a mohlo by se to už konečně trochu srovnat. Pletení hudebního obsazení a žánru u nás nezná hranic. Polka Škoda lásky Jaromíra Vejvody prostě není dechovka, je to skladba, která se dá hrát na jakýkoli nástroj a v jakémkoli obsazení, a také tomu tak vždycky bylo, je a bude.

Lidovka (lidová hudba) – tedy hudba prostá, širokému posluchačstvu srozumitelná a masově oblíbená – je množina, do níž se vejde jak dechovka, tak ono kombo či harmonikové formace a vůbec kombinace nejrůznějších obsazení se zpěvem.

Prolíná se neustále s folklorem, s onou nekonečnou zásobou základní národní hudbnosti, jehož úpravy tvoří snad polovinu repertoáru malých dechovek. Hudebně a textově chytlavé písničky lidové i umělé jsou stěžejní formou tohoto žánru. Má své vrcholy v nejzdařilejších skladbách špičkových autorů i své moře průměru, kde se jede až do omrzení stále v dávno vyježděných kolejkách, ale také hudební „podpalubí“ se šmírou, z níž číší především pekuniární zájem.

U našich západních a jižních sousedů jde pak o poněkud odlišný veleúspěšný proud – *Volkstümliche Musik* / *Volkstümliche Schlager* (dalo by se tomu říkat lidopop) – podporovaný rozhlasovými a TV stanicemi v těch nejlepších vysílacích časech. Superhvězdy tohoto žánru jako Hansi Hinterseer, Andy Borg (oba z Rakouska), Helene Fischer (původem z Ruska),

Semino Rossi (původem z Argentiny), Andrea Berg, Die Flippers atd. jsou však u nás téměř neznámé a tento styl (spojení lidovky, moderního zvuku a pop šlágru s disco bubny) se u nás zatím nevyvinul. Do své tvorby ho zařadil pouze Karel Gott. Dechová hudba do tohoto proudu nepatří, ta je tam na rozdíl od nás zvlášť.

Má obrovský trh – cca se 120 miliony obyvatel (Německo, Rakousko, Švýcarsko, Nizozemsko, Belgie aj.) – a spousta masově sledovaných pořadů v TV. Tento trh + Česko a Slovensko jsou také totožné s oblibou dechové hudby. Jde o národy, které pijí pivo, ale i víno.

U nás se dechové orchestry běžně dělí na malé, střední (cca 20–40 hráčů) a velké – symfonické –, těch u nás bylo vždycky mnoho, armádních, policejních, posádkových, závodních, profesních atd. Větší a velké orchestry mohou hrát jak Kmocha, Fučíka, Karla Husu apod., tak skladby klasické, muzikálové, filmové, soudobé koncertní kusy – prostě cokoli.

Za nejmenší dechovou kapelu u nás lze považovat např. Šestku Josefa Konečného z Hodonína (dvě křídlovky, tenor, baryton, tuba, bicí), to je ryzí a stylové. Také třeba kdysi Strouhalova sedmička v Brně (viz dále).

Nejběžnější jsou pak u nás malé dechové orchestry cca s 13 hráči, k nimž se přidávají zpěvačky a zpěváci. Někdy zpívají i sami muzikanti (jako u Kmocha) – nejnámější jsou v tomto jihočeští Babouci.

Běžně tedy: Es klarinet, dva B klarinety, dvě křídlovky nebo trubky, obligátní trubka, tenor, baryton (samety), doprovodné tromboni, trubky, melofony aj., tuba, bicí. Saxofony se u nás moc nechytají, jejich měkký zvuk se do řízné české a zejména moravské dechovky moc nehodí. Totéž platí o flétnách.

Tato množina menších orchestrů se zpěvačky by se asi měla přiléhavěji nazývat **lidová dechovka**, čímž by se jasně oddělila od jiných dechových formací. ☒

ALEŠ SIGMUND (* 1944)

Do styku s tímto žánrem přišel nejprve jako redaktor Pantonu, kde se (1975–1985) podílel na vydávání LP desek s Moravankou a dalšími kapelami, potom jako zakladatel a šéf vydavatelství EDIT (1990–1993), hudební nakladatel a producent (EDIT, MUSIKVARS, MONITOR, KOCH RECORDS, 1991–1997) a také jako autor. Zastupován od roku 1969, v databázi má registrováno 364 hudebních děl.